

PAPER DETAILS

TITLE: Obezite Vergisinin Kabul Edilebilirliği: Anket Arastirmasi

AUTHORS: Talha GEZGIN,Naci Tolga SARUÇ

PAGES: 45-78

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/977670>

İstanbul Üniversitesi
İktisat Fakültesi
Maliye Araştırma Merkezi Konferansları
62. Seri / Yıl 2017-[2]

OBEZİTE VERGİSİNİN KABUL EDİLEBİRLİĞİ: ANKET ARAŞTIRMASI*

Talha GEZGİN**
&
Prof. Dr. Naci Tolga SARUÇ***

** İstanbul Üniversitesi
İktisat Fakültesi
Maliye Bölümü
Mezun Yüksek Lisans Öğrencisi
&

*** İstanbul Üniversitesi
İktisat Fakültesi
Maliye Bölümü

* Bu çalışma Talha Gezgin'in "Obezite Vergisinin Toplumsal Kabul Edilebilirliği" adlı yüksek lisans tez çalışmasının üçüncü bölümünden türetilmiştir.

OBEZİTE VERGİSİNİN KABUL EDİLEBİRLİĞİ: ANKET ARAşTIRMASI

ÖZET

Obezite hastalığı son yıllarda hem hızla yayılması hem de neden olduğu dolaylı ve dolaysız maliyetleri sebebiyle önemli sağlık sorunu haline gelmiştir. Bu sebeple obezite hastalığını önlemek için ülkeler çeşitli politikalar geliştirmişlerdir. Bu politikalardan bir tanesi obezite vergisidir. Obezite vergisi, cips, kola vb. yüksek oranda yağ, şeker ve tuz içeren sağlıksız ürünlerin vergilendirilmesidir. Bu çalışmanın amacı obezite vergisinin kabul edilebilirliğini anket analiz yöntemi ile araştırmaktır. Anket sonucuna göre ürünler üzerine uygulanacak bir obezite vergisinin kabul edilmediği ancak sağlıksız gıda üretimi yapan şirketlere ve bu tarz reklamlara uygulanacak verginin kabul edildiği görülmüştür. Ayrıca devletin obezite hastalığı hakkında farkındalık oluşturması beklenmektedir

Anahtar Kelimeler: Obezite Vergisi, Ülke Uygulamaları, Anket Araştırması

Acceptability Of Obesity Tax: Survey Research

ABSTRACT

Obesity has become an important health problem in recent years due to its rapid spread and its direct and indirect costs. For this reason, countries have developed various policies to prevent obesity. One of these policies is obesity tax. Obesity tax is the taxation of unhealthy products, chips, cola etc., containing high fat, sugar and salt. The purpose of this study is to investigate the acceptability of obesity tax by questionnaire analysis method. According to the survey results, it was seen that the obesity tax on the products was not accepted. However, obesity tax have been accepted the companies that produced unhealthy food and the kind of advertisement. In addition, the state is expected to raise awareness about obesity.

Keywords: Obesity Tax, Country Practices, Survey Research

1.Giriş

Vücutta fazla yağ birikmesi sonucu oluşan obezite hastalığı 21. yüzyılda hem hızla yayılması hem de neden olduğu ekonomik maliyetler nedeniyle önemli bir sağlık sorunu haline gelmeye başlamıştır. Obezite hastalığının neden olduğu bu problemler sebebiyle ülkeler çeşitli çözüm yolları geliştirmişlerdir. Bu çözüm yollarından biri obezite vergisidir. Sağlıksız ürünlerin vergilendirilmesi olan obezite vergisi, bugün birçok ülke tarafından uygulanmaktadır. Bu çalışmada obezite vergisinin kabul edilebilirliği ile ilgili bir araştırma yapılmıştır. Anket, İstanbul ilinin Süleymaniye Mahallesi'nde yapılmıştır. Ankette yüz yüze anket yöntemi ve kolayda örnekleme metodu kullanılmıştır. Araştırma sonuçları SPSS 20 anket analiz programında değerlendirilmiştir.

2. Obezite Vergisi

İnsanlar yaşamlarının devam etmesi için gereken enerjiyi yiyecek ve içeceklerden sağladığı için gıda ürünlerine olan talepleri inelastiktir. Ancak ürün fiyatlarındaki değişiklik bireylerin ikame ürünleri tercih etmesine neden olmaktadır. Örneğin kahvenin fiyatındaki aşırı yükseliş bireylerin çayı tercih etmesine neden olmaktadır.

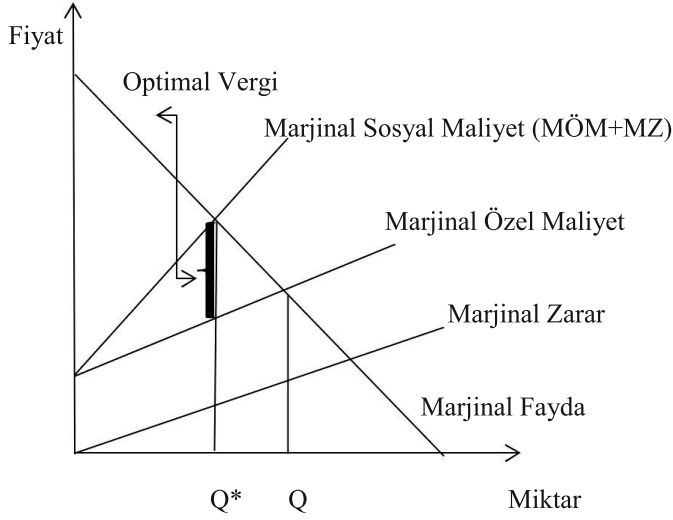
Yaşam için gereken enerji sadece yüksek enerji yoğunluğuna sahip ürünlerden sağlandığında veya bu tarz ürünlerden vücuda gerekenden fazla alındığında obezite hastalığı meydana gelmektedir (Nederkoorn ve ark., 2011: 760) Bireylerin daha sağlıklı ürünleri tercih etmesi için sağlıksız ürünlere vergi getirilerek sağlıksız ürünlerin tüketimi azaltılacağı gibi alternatif bir yol olarak sağlıklı ürünler sübvansede edilebilmektedir.

Teorik olarak vergiler, bireyleri, satın alma noktasında onları tekrardan alacağı meta üzerine değerlendirmeye teşvik etmektedir. Bu nedenle bireylerin kararları fiyatlardaki değişikliklere karşı duyarlı olmaktadır. Bu durumda sağlıksız ürünlere uygulanacak obezite vergisi hedefindeki ürünün tüketimini azaltacaktır (Hawkes ve ark. 2015: 2414). Obezite vergisinin amacı, sağlıksız ve enerji yoğunluğu yüksek ürünlerden alınan vergilerle bunların tüketimini azaltmak ve bu vergiden elde edilen gelir obezite hastalığı ile mücadelede kaynak olarak kullanmaktır. Ayrıca bu tarz bir vergi tıpkı Piguo Vergisi gibi obezite hastalığının neden olduğu dışsal maliyetle-

ri içselleştirmede de kullanılmaktadır (Saruç, 2014: 138).

Obezite vergisinin ne kadar olacağını pratik olarak belirlemek zordur. Ancak bu vergi tipi Pigou Vergisi'ne benzediği için teorik olarak miktarının neden olduğu sosyal maliyetten özel maliyeti çıkardığımızda elde edilen negatif dışsallık kadar olması gerekir.

Şekil 1: Optimal Obezite Vergisi

Kaynak: Saruç, 2014: 141

Şekil 1’de görüldüğü gibi sağlıksız ürünlerin marjinal sosyal maliyeti marjinal özel maliyetlerini geçmektedir ve bu ürünlerin vergi uygulanmadan önceki talebi Q seviyesinde, yani optimum miktarın üzerinde olmaktadır. Bu tüketimi optimal seviyeye, yani marjinal sosyal maliyet ile marjinal faydanın kesiştiği yer olan Q* seviyesine çekmek için devlet obezite vergisi uygulayabilir. Bu obezite vergisinin optimal miktarı ise marjinal özel maliyet ile marjinal zararının toplamı veya başka bir söylem ile marjinal sosyal maliyetten marjinal özel maliyeti çıkararak bulunmaktadır (Saruç, 2014: 141).

Obezite vergisini savunanlara göre bu verginin avantajları şunlardır;

- Obezite vergisi, obezite hastalığı nedeniyle ortaya çıkan dışsal ma-

liyetleri içselleştirmede bir araç olarak kullanılabilir. Özellikle sağlıklı yiyecek ve içeceklerle böyle bir vergi uygulandığında bunların fiyatı yükseleceği için bireylerin bu ürünleri tüketimi azalacaktır.

- Obezite vergisinin de tıpkı sigara ve alkole uygulanan vergiler gibi obezitenin yayılmasını durdurma konusunda başarılı olacağını düşünen taraftarları vardır (Efrat, 2012: 248).
- Obezite vergisi, sağlıklı ve sağlıklı ürünler arasında ayırım yaptığı ve sağlıklı ve sağlıklı ürünler arasındaki fiyat farklılığının sağlıklı ürünler aleyhine olmasını sağladığı için uzun dönemde bireylerin tüketim alışkanlıklarını değiştirmesine neden olur.
- Obezite vergileri tıpkı devletin gelir kalemlerindeki diğer cezalara benzemektedir. Obezite vergisinin de başlıca amacı devletin gelir sağlaması değil, sağlığa zarar veren ürünlerden bireyleri uzak tutmaya çalışmasıdır.
- Obezite vergisinden elde edilen gelir yine obezite ile mücadelede toplumu bilinçlendirmek için kullanılabilir (Saruç, 2014: 144).
- Obezite vergisi şirketleri içeceklerdeki şeker oranını düşürerek, sağlıklı ürünleri üretmeye sevk edebilir (Roberto, Brownell, 2011: 593).
- Literatürde yapılan bazı çalışmalara göre obezite vergisinin en çok etkilediği grup gençler olmuştur. Bu bağlamda obezite vergisi sayesinde çocuklarda ve gençlerde obezite prevalansı önlenabilir.

Obezite vergisinin dezavantajları ise şunlardır;

- Obezite hastalığı ile sigara bağımlılığının yapısal olarak bezer olmalarından kaynaklı olarak sigara vergi uygulamasındaki gibi bir başarının obeziteye neden olan ürünlerin tam olarak tasnif edilemeyeceği için sağlanamayacağı düşünülmektedir (Efrat, 2012: 249).
- Obezite vergilerinin azalan oranlı olması (regresif) nedeniyle toplumda gelir dağılımını bozacağı düşünülmektedir.
- Gazlı içecek, hamburger vb. ürünleri nadiren tüketen normal kilo-

daki bireyler için bu verginin adaleti bozacağı öngörülmüştür.

- Obezite vergisinin tam olarak uygulanmasında yaşanacak zorluklardan dolayı bireylerin alternatif olan diğer sağlıklı ürünleri tüketeceği ve ayrıca bu verginin kaçakçılığa neden olacağı düşünülmektedir (Saruç, 2014: 148-149).

Teorik açıdan obezite vergisinin belirlenmesi aşağıdaki şekildeki gibi olsa da gerçekte bu verginin miktarı ve uygulaması konusunda bir fikir birliğine varılamamıştır. Birçok ülke Tablo 1’de görüldüğü gibi bu vergiyi farklı oranlarda ve farklı gıda maddeleri üzerinde uygulamaktadırlar.

Tablo 1: Obezite Vergisi Uygulayan Ülkeler

Ülke	Uygulama Yılı	Vergilendirilecek Ürünler	Vergi Oranı
İrlanda	1980	Kola türü gazlı içecekler	Galon başına 0.58\$
Norveç	1981	Şeker veya tatlandırıcı kullanılmış alkolsüz içecekler, çikolata, şeker	İçeceklerde litre başına 0.48\$, şurup konsantrelerinde litre başına 2.99\$, çikolatada kilogram başına 2.48\$, şekerde kilogram başına 1.21\$
Samoa	1984	Şekerli içecekler	Litre başına 0.18\$
Avusturalya	2000	Şekerli içecekler, şekerleme, kurabiye ve unlu mamüller	%10 vergi
Fransız Polinezya’sı	2002	Şekerli içecekler, şekerleme ve dondurma	Litre başına 0.66\$
Fiji	2006	İthal gazlı şekerli içecekler	%5 vergi

Nauru	2007	Şeker, şekerleme, gazlı içecekler ve aromalı süt	%30 ithalat vergisi
Finlandiya	2011	Gazlı içecekler ve şekerleme	Litre başına ve kilogram başına 0.10\$
Danimarka	2011	Şekerli içecekler, %2.3'den büyük doymuş yağ içeren ürünler	Şekerli içeceklerde litre başına 0.64\$, doymuş yağ içeren ürünlerde 2.84\$
Macaristan	2011	Şekerli içecekler ve enerji yoğun yiyecekler	Şekerli içeceklerde litre başına 0.01\$, enerji içeceklerinde 1.12\$, enerji yoğun yiyeceklerde 0.44\$
Fransa	2012	Yapay tatlandırıcıli veya şekerli bütün şekerli içecekler ve enerji içecekleri	Yapay tatlandırıcıli veya şekerli bütün şekerli içeceklerde litre başına 0.09\$, enerji içeceklerinde litre başına 0.64\$
ABD	Çeşitli	38 Eyalette şekerli içecekler	%1.225-7 arasında değişmektedir

Kaynak: Pan American Health Organization, 2015 (2015: 29)

Obezite vergisi Tablo 1’de görüldüğü her ülkede farklı ürünler üzerinde ve farklı oranlarda uygulanmaktadır. Ülkelerin obezite vergisi uygulamalarına bakıldığında, ABD’de obezite vergisi içecekler ve şekerlemeler üzerinden alınıp aynı zamanda kafeteryaları, fastfood restoranlarını da kapsamına alarak hem bireysel hem de genel bir etki oluşturmaktadır. ABD’nin Minnesota eyaletinde dondurma ve şekerlemede satış vergisi

uygulanırken, Teksas'ta şekerleme vergisi uygulanmaktadır. Ayrıca Connecticut'ta öğrenci merkezlerinde, kafeteryalarda ve kantinlerde şekerleme ürünlerinde % 6 satış vergisi uygulanmaktadır (Gökbunar, Doğan, Ut-kuseven, 2015: 596). ABD'de şekerli içecekler San Francisco, Oakland ve Albany şehirleri de ons (28.34 gram) 1 penny, Boulder'da ons başına 2 penny ve Philadelphia'da ons başına 1.5 penny vergi uygulanmaktadır (Gostin, 2017: 20).

Meksika, obezite oranının 2-18 yaş arasındaki gençlerde % 33, yetişkinlerde ise % 70 seviyelerine ulaşması ve ayrıca OECD ülkeleri arasında diyabet sıklığının ve iskemik kalp hastalığı sebebi ile ölüm oranının en yüksek olduğu ülkedir (Clochero ve ark. 2016: 1). Meksika obezite hastalığı ile mücadele amacıyla 2014 yılında şekerli içecekler üzerinde uygulanacak spesifik vergiyi kabul etmiştir. Bu vergi kapsamında alkol içermeyen şekerli içecekler litre başına 1 peso spesifik vergi uygulanmıştır. Yapay tatlandırıcılı diyet sodalar, saf meyve suları ve süt ürünleri (şeker içeren ürünler dahil) bu verginin kapsamı dışında tutulmuştur. Ayrıca kalori yoğunluğu 100 gramda 275 kaloriden fazla ürünlere % 8 advalorem vergi uygulaması yapılmıştır (Grogger, 2017: 484)

Danimarka şekerli içecekler, doymuş yağ içeren vb. ürünlere uygulanacak ek vergi uygulamasına 2011 yılında başlamış, ancak bu uygulamayı 2014 yılında kaldırmıştır. Şekerli ürünlere kilogram başına eklenmiş şeker için 0.48, dondurmada 0.11 ve içeceklerde 0.04 Euro vergi getirilmiştir. Ayrıca doymuş yağ içeren ürünlerde kilogram başına doymuş yağ için 2.15 Euro vergi uygulanmıştır (Yavan, Sarı, 2015: 99).

Fransa'da 1997 yılından 2009 yılına kadar obezitenin % 8.5'ten %15'e çıkması hükümetin bu konuda tedbirler almasını gerektirmiştir. Bu amaçla obeziteye yol açan ürünlerin fiyatını arttırmak ve sağlık sigortası maliyetlerini azaltmak için şekerli içecekler 2012 yılında vergi uygulamaya başlamıştır. Bu kapsamda şekerli içecekler 100 litre başına 7,15 euro vergi getirmiştir (https://powerupforhealth.files.wordpress.com/2015/09/2015-07-13_case-study-taxing-sweetened-drinks-in-france.pdf, 2015: 1). Vergi uygulamasından sonra meyveli içeceklerin fiyatının % 60 ve gazlı içeceklerin fiyatının % 100 artması bu içeceklerin tüketimi yıllık, kişi başına 3.4 litre azalmıştır (Obesity Update OECD, 2014: 6).

Bütün gazlı içeceklerle ve şişelenmiş sulara 1940'dan beri vergi uygulayan Finlandiya 2001'de maden sularını bu verginin kapsamından çıkarmıştır. İçecekler ve şekerlemeler üzerinden alınan vergiler 2011 yılında birleştirilerek şekerlemeler, dondurma ve alkolsüz içeceklerden tek bir tüketim vergisi alınmaya başlanmıştır. Bu vergi kapsamında şekerli içeceklerden alınan vergi, 2011 yılında litre başına 0.045 Euro'dan 0.075 Euro'ya çıkartılmış, 2014 yılında ise % 0.5'den fazla şeker içeren şekerli ve tatlandırıcı içeceklerden alınan vergi litre başına 0.22 Euro olmuştur (An Roinn Slainte Department of Health, 2016: 16).

Macaristan, Macar halkının sağlıklı ürünlere yönelmesi, kamu sağlık hizmetlerinin ve sağlıklı ürün üretiminin desteklemesi amacıyla 2011 yılında şeker, kafein ve tuz içeren ürünlere uygulanacak halk sağlığı ürün vergisi adında bir uygulama başlatmıştır (Gergerlioğlu, 2016: 155). Bu vergi kapsamında 100 mililitrede 8 gramdan daha fazla şeker olan gazlı içeceklerle litre başına 7 forint, 100 gramında 25 gramdan daha fazla şeker olan şekerli gıdalara kilogram başına 70 forint vergi uygulanmıştır (ECORYS, 2014: 19). Vergi uygulamasından sonra sağlıksız gıda üreticilerinin % 40'ı ürettikleri ürünlerdeki sağlıksız içerikleri azaltmıştır. Vergi uygulamasından sonra ankete katılan tüketicilerin %16'sı sağlıklı ürünleri daha fazla tercih ettiklerini beyan etmişlerdir (WHO Europe, ty, http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/287095/Good-practice-brief-public-health-product-tax-in-hungary.pdf).

Obezite vergisi üzerine yapılan birçok çalışmada ise bu verginin bireylerin tüketim karar mekanizmalarını etkilediği görülmektedir. Örneğin; Fletcher ve arkadaşları, (2010) yetişkinler için 1990-2006 yılları arasında Davranışsal Risk Faktörü İzleme Sistemi'nin (Behavioral Risk Factor Surveillance System) ve gençler için 1989-2006 yılları arasında Ulusal Sağlık ve Beslenme İnceleme Anketleri'nin (National Health and Nutrition Examination Surveys) verilerini kullanarak şekerli içeceklerdeki fiyat değişikliğinin tüketime etkisini araştırmışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre ise şekerli içeceklerin vergisindeki %1 oranındaki artış bu ürünlerin gençlerde günde 6 kalori daha az tüketilmesine neden olmuştur. Aynı orandaki vergi artışının yetişkinlerde etkisi ise beden kitle endekslerinde 0.003 birim ve obezite de ise %0.01 oranında azalmaya neden olarak çok küçük olmuştur. Başka bir araştırmada Finkelstien ve arkadaşları, (2013) tarafından şekerli

içecekler üzerine %20 vergi uygulanmasının insanlarda ortalama olarak ilk yıl 0.73 kg, daha sonraki on yıllık dönemde ise 1.32 kg kilo kaybına neden olduğu belirlenmiştir (Cawley, 2015: 257).

Nederkoorn ve arkadaşları, (2011) internet süpermarketini kullanarak enerji yoğunluğu yüksek olan ürünlerin vergilerinin kalori alımı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Yapılan deneyin sonuçları ise, yüksek enerji yoğunluğuna sahip ürünlere vergi uygulandığında bu ürünlerin alımında %16 oranında azalma olduğu belirlenmiştir. Vergi uygulanmadan önce insanların her euro başına 1199 kalori aldığı; ancak vergi uygulandıktan sonra bu kalori miktarının 992'ye düştüğü görülmüştür. Ayrıca verginin protein, yağ ve karbonhidrat üzerindeki etkisine bakıldığında ise, uygulanan % 50 oranında verginin sadece karbonhidrat alımını (4000kcal'dan 3500kcal'e) azalttığı görülmektedir.

Briggs ve arkadaşları, (2013) İrlanda'da şekerli içecekler üzerine % 10 oranında vergi uygulamasının potansiyel etkilerini incelemişlerdir. Şekerli içeceklere %10 oranında vergi konulduğunda tüketimin kişi başına günlük 2.1, haftalık 1.5 ve yıllık 770 kalori denk gelecek miktarda azaldığı görülmüştür. Bu orandaki verginin ayrıca 18-24 yaş grubu arasındaki bireylerde obezite oranının % 2.9, 25-34 yaş grubunda % 2.1 ve tüm yaş gruplarının toplamında ise %1.3 azalmasına neden olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada dikkat çeken diğer bir nokta ise %10 oranındaki verginin etkilerinin gençlerdeki hem kalori hem de obezite veya aşırı kiloluluk oranlarındaki azalma yetişkinlere göre daha fazladır. Yetişkinlerde bu verginin obezite üzerindeki etkisi 35-44 yaş arasında % 1.4, 45-54 yaş arasında % 0.8 olarak tahmin edilmiştir.

3. Türkiye'de Obezite Vergisinin Kabul Edilebilirliği

Obezite hastalığının sebebi, obezite hastalığının önlenmesinde kullanılacak araçlar, obezite vergisinin kabul edilebilirliği, obezite vergi gelirinin kullanımı ve gıda ürünlerinde obezite vergisi uygulaması hakkında 274 kişi ile yüz yüze anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anketin amacı halkın obezite vergisinin kabul edilebilirliğini araştırmaktır.

Anket kolayda örnekleme yöntemi ile yapılmıştır. Kolayda örnekleme metodu olasılığa dayalı örnekleme yöntemlerine göre çok daha hızlı ve

daha az maliyetli bir yöntemdir (Akalın, 2015: 91). Ayrıca bu örnekleme yöntemi bir fikrin veya varsayımların incelenmesi amacıyla kullanılabilir (Özmen, 2000: 40). Anket, İstanbul ilinin Süleymaniye Mahallesi'nde bulunan bir kafede uygulanmıştır. Kafe, merkezi bir konuma ve farklı sosyal ve ekonomik altyapıya sahip geniş bir müşteri kitlesine sahiptir.

Anket sonuçları SPSS 20 programında T-testi ve Anova testi yapılarak değerlendirilmiştir. Anova testi için gereken normallik dağılımında basıklığın ve çarpıklık değerlerinin +1 ile -1 arasında yer alması gerekmektedir. Ancak bu değerlerin +2 ile -2 yer alabileceği de normal dağılım için kabul edilmektedir (George, Mallery, 2003: 98-99).

4. Anket Cevaplarının Sonuçları

Tablo 2'de ankete katılan kişilerin cinsiyet, yaş, kilo, eğitim seviyesi, aylık ortalama hane halkı gelirinin frekans sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 2: Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Frekans		Frekans
Cinsiyet		Eğitim Seviyesi	
Kadın	90	İlkokul	7
Erkek	179	Ortaokul	8
		Lise	30
		Üniversite	170
		Yüksek Lisans	35
		Doktora	19
Yaş		Aylık Ortalama Hane Halkı Geliri	
25 yaş ve altı	134	500- 2000	29
26-41 yaş	109	2001- 3000	53
41 yaş ve üzeri	26	3001- 4000	37
		4001- 5000	41
		5001- 6000	11
		6001- 7000	10
		7000 ve üzeri	26
Kilo (kg.)			
40- 49	10		
50- 59	48		
60- 69	60		
70- 79	63		
80- 89	37		
90 ve üzeri	47		

Ankete katılanların cinsiyet dağılımına bakıldığında 90'ı kadın 179'u kişi erkektir. Yaş dağılımında ise 25 yaş ve altı 134 kişi, orta yaş sınırında 109 kişi ve 41 yaş üzeri 26 kişi vardır. Bu soruya yanıt vermeyen 5 kişi vardır. Kilo dağılımında 70 ile 79 kilo arasında 63 kişi, 60 ile 69 kilo arasında 60 kişi, 90 ve üzerinde ise 47 kişinin olduğu görülmektedir. Ankete katılan 9 kişi ise bu soruyu boş bırakmıştır. Ankete katılanların eğitim seviyesinin en çok üniversite olduğu tablo görülmektedir. Eğitim seviyesi sorusuna ankete katılanlardan 5 kişi yanıt vermemiştir. Aylık ortalama hane halkı gelir seviyeleri incelendiğinde 2001-3000 arasında 53 kişi, 4001-5000 arasında 41 kişinin olduğu görülmektedir. Bu soruya 67 kişinin ise cevap vermediği görülmektedir.

Ankete katılan 274 kişiden 69 kamu sektörü çalışanı (akademisyen, öğretmen ve memur) 94 kişi öğrenci, 7 kişi ev hanımı ve 93 kişi özel sektör çalışmaktadır. Bu soruya 11 kişi yanıt vermemiştir. Ankete katılanların hane halkı sayısına dağılımına bakıldığında ise hane halkısı 4 olan 77 kişi, 5 olan 44 kişi vardır. Bu soruya ise 28 kişi yanıt vermemiştir.

Tablo 3: Sizce Obezite Hastalığının Sebebi Nedir? (Soru 1)

Seçenekler	Yanıtlar	Frekans	Oran (%)
Fiziksel aktivite yetersizliği	Evet	197	71,9
	Hayır	77	28,1
Dengesiz beslenme	Evet	238	86,9
	Hayır	36	13,1
Hormonal bozukluk	Evet	128	46,7
	Hayır	146	53,3
Şekerli içecek ve/veya yiyeceklerin ucuz olması	Evet	47	17,2
	Hayır	227	82,8
Obezite hastalığı konusunda yetersiz bilgilendirme	Evet	64	23,4
	Hayır	210	76,6
Ürün içerikleri ile ilgili bilgi eksikliği	Evet	43	15,7
	Hayır	231	84,3

Teknolojik gelişim	Evet	43	15,7
	Hayır	231	84,3
Obezitenin önlenmesi için uygulanan politikaların etkili olmaması	Evet	55	20,1
	Hayır	219	79,9

Tablo 3’de ankete katılan 274 kişinin ‘obezite hastalığının sebebi nedir?’ sorusuna verdiği yanıtlar gösterilmektedir. Katılımcıların 238 obezite hastalığının sebebini dengesiz beslenme olarak belirtmiştir. Obezite hastalığının sebebi olarak belirtilen ikinci durum fiziksel aktivite yetersizliği ve üçüncü durum ise hormonal bozukluktur. Obezite hastalığını etkileyen en az durum ise ürün içerikleri ile ilgili bilgi eksikliği ve teknolojik gelişimdir.

Tablo 4: Obezitenin Önlenmesinde Kullanılabilecek Aşağıdaki Araçları En Önemlisi 1’den En Önemsizi 5’e Doğru Sıralayınız? (Soru 2)

Seçenekler	Yanıtlar	Frekans	Oran (%)
Vergi politikaları	En önemlisi	40	14,6
	Önemli	16	5,8
	Kararsızım	20	7,3
	Önemsiz	36	13,1
	En önemsizi	159	58,0
Kamu spotu, broşür vb. yollarla bilgilendirme	En önemlisi	64	23,4
	Önemli	52	19,0
	Kararsızım	49	17,9
	Önemsiz	82	29,9
	En önemsizi	24	8,8
Yüksek oranda yağ ve şeker içeren ürünlerde uyarıların olması	En önemlisi	126	46,0
	Önemli	71	25,9
	Kararsızım	46	16,8
	Önemsiz	17	5,2
	En önemsizi	11	4,0

Menülerdeki yiyeceklerin kalori değerinin yazılması	En önemlisi	23	8,4
	Önemli	87	31,8
	Kararsızım	53	19,3
	Önemsiz	64	23,4
	En önemsizi	44	16,1

Katılımcılara obezitenin önlenmesinde kullanılabilecek araçları önemliden önemsiz doğru sıralayın sorusuna verilen yanıtlar Tablo 4’de gösterilmiştir. Katılımcılardan 126 kişi obezitenin önlenmesinde en etkili yolu yüksek oranda yağ ve şeker içeren ürünlerde uyarıların olması olarak yanıtlamıştır. İkinci sırada 87 kişi menülerdeki yiyeceklerini kalori değerinin yazılmasını önemli olarak cevaplamıştır. Katılımcıların yanıtlarına göre obezitenin önlenmesinde kullanılabilecek en önemsiz araç vergi politikaları olmuştur. Katılımcılardan 3 kişi bu soruya cevap vermemiştir.

Ankete katılan 274 katılımcının ‘devletin obezite ile mücadelede rol almasının ister misiniz?’ sorusuna 163 kişi kesinlikle isterim, 95 kişi isterim yanıtı verirken sadece 5 kişi kesinlikle istemem yanıtını vermiştir.

Katılımcıların obezite vergisi hakkında görüşleri Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5: Obezite Vergisinin Kabul Edilebilirliği

Soru	Yanıtlar	Frekans	Oran (%)
4.Obezite ile mücadele için obezite vergisinin alınmasını ister misiniz?	Kesinlikle isterim	29	10,6
	İsterim	55	20,1
	Kararsızım	61	22,3
	İstemem	85	31,0
	Kesinlikle istemem	44	16,1

5.Obezite ile mücadelede şekerli içecek ve/ veya yiyeceklerden alınan vergilere ek olarak ayrı bir obezite vergisinin alınmasını ister misiniz?	Kesinlikle isterim	29	10,6
	İsterim	61	22,3
	Kararsızım	62	22,6
	İstemem	80	29,2
	Kesinlikle istemem	42	15,3
6.Obezite ile mücadelede şekerli içecek ve/veya yiyeceklerden içerdiği şeker miktarına bağlı olarak vergi oranı değişen bir obezite vergisinin alınmasını ister misiniz?	Kesinlikle isterim	37	13,5
	İsterim	73	26,6
	Kararsızım	54	19,7
	İstemem	71	25,9
	Kesinlikle istemem	39	14,2
7.Obezite ile mücadelede şekerli içecek ve/ veya yiyecek üreten şirketlerin örneğin fast food ve meşrubat şirketlerinin vergilendirilmesini destekler misiniz?	Kesinlikle desteklerim	83	30,3
	Desteklerim	103	37,6
	Kararsızım	31	11,3
	Desteklemem	37	13,5
	Kesinlikle desteklemem	20	7,3

8. Şekerli içecek ve/veya yiyecek reklamları üzerine getirilecek yüksek oranlı vergiyi obezite ile mücadelede destekler misiniz?	Kesinlikle desteklerim	71	25,9
	Desteklerim	125	45,6
	Kararsızım	24	8,8
	Desteklemem	41	15,0
	Kesinlikle desteklemem	13	4,7
9. Şekerli içecek ve/veya yiyeceklerle uygulanacak obezite vergisini obezite hastalığının tedavisinde kullanılmasını adil bulur musunuz?	Kesinlikle katılıyorum	85	31,0
	Katılıyorum	115	42,0
	Kararsızım	31	11,3
	Katılmıyorum	34	12,4
	Kesinlikle katılmıyorum	9	3,3
10. Obezite hastalığının neden olduğu maliyetlerin obezite hastası bireylerden alınmasını destekler misiniz?	Kesinlikle desteklerim	15	5,5
	Desteklerim	49	17,9
	Kararsızım	64	23,4
	Desteklemem	84	30,7
	Kesinlikle desteklemem	62	22,6
11. Obezitenin önlenmesi için şekerli içecek ve/veya yiyeceklerden alınacak bir obezite vergi gelirinin sağlıklı yaşamı teşvik eden politikalarda kullanılmasını destekler misiniz?	Kesinlikle isterim	98	35,8
	İsterim	130	47,4
	Kararsızım	20	7,3
	İstemem	18	6,6
	Kesinlikle istemem	8	2,9

Ankete katılan 274 kişinin obezite vergisi hakkındaki görüşleri Tablo 5'e göre incelendiğinde, katılımcıların obezite vergisini kabul etmedikleri görülmektedir. Ancak gelir vergisi gibi veya pigou vergisi gibi uygulanacak bir obezite vergisini kabul ettiği anket sonuçlarından görülmektedir. Katılımcıların 4. ve 5. sorulara verdiği yanıtlar incelendiğinde obezite ile mücadelede obezite vergisini kabul etmediği görülmektedir. Ancak ürünlerin içerdiği şeker miktarına bağlı olarak değişen bir obezite vergisi uygulamasını katılımcılardan %26.6'sının kabul ettiği görülmüştür. Obezite hastalığını etkileyen fast food ürünlerini üreten firmaların ve reklamların vergilendirilmesini ankete katılanların büyük bir çoğunluğu kabul etmiştir. Obezite hastalığının neden olduğu dolaylı ve dolaysız maliyetlerin hastalardan alınmasını ise ankete katılanların yaklaşık %54'ü desteklememektedir. Obezite vergisinin obezite hastalığının tedavisinde kullanılmasını ise katılımcıların %73'ü kabul etmektedir.

Obezite vergisinin sağlıklı yaşamı teşvik eden politikalarda kullanılmasını ankete katılan kişilerin yaklaşık %83'ü desteklemektedir. Bu soru ile bağlantılı olarak sorulan 12. soru ise bu verginin ankete katılanlara göre hangi alanda kullanılmasının faydalı olacağını göstermektedir.

Tablo 6: Obezitenin Önlenmesi için Alınacak Obezite Vergi Gelirinin Aşağıdakilerden Hangisinde Kullanılmasının Daha Faydalı Olacağını En Önemlisi 1'den En Önemsizi 5'e Doğru Sıralayınız.

Seçenekler	Yanıtlar	Frekans	Oran (%)
Şekersiz, yağsız yiyecek ve içeceklerin tüketiminin teşvikinde	En önemlisi	40	14,6
	Önemli	38	13,9
	Kararsızım	44	16,1
	Önemsiz	62	22,6
	En önemsizi	88	99,3
Obezitenin önlenmesi için yapılacak eğitim ve reklamlarda	En önemlisi	26	9,5
	Önemli	35	12,8
	Kararsızım	66	24,1
	Önemsiz	79	28,8
	En önemsizi	66	24,1

Spor salonlarının, yürüyüş yollarının vb. faaliyet alanlarının yapımında	En önemlisi	60	21,9
	Önemli	80	29,2
	Kararsızım	56	20,4
	Önemsiz	44	16,1
	En önemsizi	32	11,7
Obezite hastalığının tedavisinde	En önemlisi	72	26,3
	Önemli	54	19,7
	Kararsızım	53	19,3
	Önemsiz	38	13,9
	En önemsizi	55	20,1
Sağlıklı gıda üretimine teşvikte	En önemlisi	73	26,6
	Önemli	66	24,1
	Kararsızım	53	19,3
	Önemsiz	49	17,9
	En önemsizi	31	11,3

Tablo 6’da obezitenin önlenmesi için obezite vergi gelirinin faydalı olacağı alana göre ankete katılan bireylerin sıralama sonuçları yer almaktadır. Bu soruyu 2 kişi yanıtsız bırakmıştır. Bu sonuca göre katılımcılar obezite vergi gelirinin sağlıklı gıda üretimini teşvikte kullanılmasının obezite ile mücadele en etkili yol olacağının düşünmektedir. Spor salonları vb. faaliyet alanlarının yapımında obezite vergi gelirinin obezite ile mücadelede kullanılması anket sonuçlarına göre ikinci etkili yöntem olduğu düşünülmektedir. Katılımcıların obezite vergi gelirinin obezite ile mücadelede kullanılması en etkisiz olduğunun düşündüğü alan ise şekerli, yağsız yiyecek ve içeceklerin tüketiminin teşviki olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 7: Aşağıdaki Gıdalardan Hangilerinde Obezite Vergisinin Uygulanmasını İstersiniz?

Seçenekler	Yanıtlar	Frekans	Oran (%)
Kola	Evet	216	78,8
	Hayır	58	21,2
Fast food	Evet	207	75,5
	Hayır	67	24,5

Cips	Evet Hayır	186 88	67,9 32,1
Alkollü içecekler	Evet Hayır	166 108	60,6 39,4
Enerji içecekleri	Evet Hayır	140 134	51,1 48,9
Şekerlemeler	Evet Hayır	139 135	50,7 49,3
Margarin	Evet Hayır	135 139	49,3 50,7
Tatlılar	Evet Hayır	94 180	34,3 65,7
Şeker	Evet Hayır	93 181	33,9 66,1
Pasta	Evet Hayır	84 190	30,7 69,3
Pastane ürünleri	Evet Hayır	82 192	29,9 70,1
Meyve suyu	Evet Hayır	78 196	28,5 71,5
Çikolata	Evet Hayır	73 201	26,6 73,4
Un	Evet Hayır	56 218	20,4 79,6
Meyveli soda	Evet Hayır	54 220	19,7 80,3
Ekmek	Evet Hayır	52 222	19,0 81,0
Bisküvi	Evet Hayır	51 223	18,6 81,4
Sıvı yağ	Evet Hayır	51 223	18,6 81,4

Makarna	Evet	46	16,8
	Hayır	228	83,2
Şarküteri	Evet	34	12,4
	Hayır	240	87,6
Tereyağı	Evet	29	10,6
	Hayır	245	89,4

Obezite vergisinin ankete katılanların cevaplarına göre hangi ürünlerde uygulanmasının kabul edilebilir olduğu Tablo 7’de gösterilmiştir. Bu tabloya göre katılımcıların yaklaşık %78’i obezite vergisinin kola, fast food ve cips ürünlerinde uygulanmasını kabul ettiği görülmektedir. Meyve suyu, meyveli soda, ekmek, makarna, bisküvi, sıvı yağ, tereyağı, şarküteri ve unda uygulanacak bir obezite vergisini ankete katılan yaklaşık %72 kabul etmediği anket sonuçlarında görülmektedir. Obezite vergisinin en çok kabul edilmediği ürün grupları şarküteri ve tereyağı olmuştur. Enerji içecekleri, alkollü içecekler ve şekerleme ürünlerinde ise obezite vergisini kabul edenler yaklaşık % 53 iken kabul etmeyenler ise % 47’dir. Margarinde de uygulanacak bir obezite vergisini kabul edenler ile etmeyenler arasında bir denge olduğu ankete sonuçlarında görülmektedir.

Obezite vergisinin kabul edilebilirliğinin cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, kilo ve gelir seviyesi ile anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için t-testi ve Anova testi uygulanmıştır. Obezite vergisinin kabul edilebilirliği ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için t-testi analizi kullanılmıştır. Obezite vergisinin kabul edilebilirliği ile yaş, eğitim seviyesi, kilo ve gelir seviyesi arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için ise anova testi uygulanmıştır.

Obezite vergisinin kabul edilebilirliği ile cinsiyet arasında anlamlı farklılığı belirlerken hipotezler şunlardır: H0: ‘obezite vergisinin kabul edilebilirliği ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık yoktur’ H1: ‘obezite vergisinin kabul edilebilirliği ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık vardır’.

Tablo 8: Obezite Vergisinin Kabul Edilebilirliği ve Cinsiyet Anlamlılık Testi T-testi

	Cinsiyet	Frekans	Ortalama	Sig.(p)
Obezite vergisinin kabul edilebilirliği	Kadın	90	2,3963	,017
	Erkek	179	2,6344	

Tablo 8’de cinsiyet ile obezite vergisinin kabul edilebilirliği arasında anlamlılık testi sonucu gösterilmiştir. Test %95 güven aralığına göre yapılmıştır. Sonuca göre p değeri %5’den küçük olduğu için obezite vergisinin kabul edilebilirliği ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık vardır. Bu farklılık erkeklerin ortalaması kadınlardan daha büyük olduğu için erkekler obezite vergisini kadınlara göre daha fazla kabul etmektedir.

Tablo 9: Obezite Vergisinin Kabul Edilebilirliği ile Gelir, Eğitim, Yaş ve Kilo Anlamlılık Testi (Anova Testi)

	Bağımsız Değişken	Sig.(p)
Obezite vergisinin kabul edilebilirliği	Gelir seviyesi	,202
Obezite vergisinin kabul edilebilirliği	Eğitim seviyesi	,602
Obezite vergisinin kabul edilebilirliği	Yaş	,099
Obezite vergisinin kabul edilebilirliği	Kilo	,941

Obezite vergisinin kabul edilebilirliği ile gelir, eğitim seviyesi, yaş ve kilo arasında anlamlılık testi sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir. Tablodaki p değerleri %5’den büyük olduğu için obezite vergisinin kabul edilebilirliği ile gelir seviyesi, eğitim seviyesi, yaş ve kilo arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Obezite hastalığının sebebi, obezitenin önlenmesinde uygulanabilecek politikalar, obezite vergisinin kabul edilebilirliği, obezite vergi gelirinin kullanılması ve ürünlerin vergilendirilmesi sorularına öğrenciler ile diğer meslek grupları arasında verilen yanıtlarda farklılık olmadığı görülmekte-

dir. Sadece obezite vergi gelirinin kullanılmasında öğrencilerin sıralaması diğer meslek gruplarından farklılık göstermektedir.

Tablo 10: Obezitenin Önlenmesi için Alınacak Obezite Vergi Gelirinin Kullanımının Alanına Göre Sıralamasında Öğrenci ve Diğer Meslek Grupları Arasındaki Sıralama Farkı

Seçenekler	Yanıtlar	Öğrenci	Diğer Meslek Grupları	Toplam
Şekersiz, yağsız yiyecek ve içeceklerin tüketiminin teşvikinde	En önemlisi	15	25	40
	Önemli	13	25	38
	Kararsızım	14	30	44
	Önemsiz	22	40	62
	En önemsizi	30	58	88
Obezitenin önlenmesi için yapılacak eğitim ve reklamlarda	En önemlisi	3	23	26
	Önemli	13	22	35
	Kararsızım	26	40	66
	Önemsiz	30	49	79
	En önemsizi	22	44	66
Spor salonlarının, yürüyüş yollarının vb. faaliyet alanlarının yapımında	En önemlisi	22	38	60
	Önemli	28	48	80
	Kararsızım	18	38	56
	Önemsiz	16	28	44
	En önemsizi	10	22	32
Obezite hastalığının tedavisinde	En önemlisi	28	44	72
	Önemli	22	32	54
	Kararsızım	12	31	53
	Önemsiz	10	28	38
	En önemsizi	22	33	55
Sağlıklı gıda üretimine teşvikte	En önemlisi	26	47	73
	Önemli	18	48	66
	Kararsızım	24	29	53
	Önemsiz	16	33	49
	En önemsizi	10	21	31

Tablo 10’da görülebileceği gibi öğrenciler ile diğer meslek grupları-

nın obezite vergi gelirinin kullanılması alanına göre sıralaması farklılık göstermektedir. Genel yanıtlara bakıldığında obezitenin önlenmesinde vergi gelirinin sağlıklı gıdaların üretimine teşvikte kullanılması en faydalı alan olarak düşünülmüştür. Ancak öğrencilerin cevaplarında ise vergi gelirinin obezite hastalığının tedavisinde kullanılması en faydalı alan olarak görülmüştür.

5. Anketin Değerlendirilmesi

Obezite vergisinin kabul edilebilirliği ile ilgili yapılan anket sonuçlarına göre katılımcıların çoğunluğu obezite hastalığının nedenini dengesiz beslenme ve fiziksel aktivite yetersizliği olarak belirtmiştir. Aynı şekilde ankete katılanların çoğunluğu devletin obezite ile mücadelede rol almasını istemektedir. Ancak devletin obezite ile mücadelede ürünler üzerine getireceği obezite vergisini kabul etmediği anket sonuçlarında görülmektedir. Katılımcılara göre devletin obezite ile mücadeledeki rolü obezite hastalığı ile ilgili toplumu bilinçlendirme olduğu sonuçlarda görülmektedir. Katılımcıların %70'i devletin obezite ile mücadelede vergiyi fast food şirketlerine ve obeziteye sebep olan gıda reklamlarına uygulamasını desteklediği görülmektedir. Ayrıca katılımcıların %85'i obezite hastalığının tedavisinde veya sağlıklı yaşamı destekleyici unsurlarda kullanılması amacıyla obezite vergisini desteklemektedir. Obezite vergi gelirinin kullanılacağı faydalı alan ise sağlık gıda üretimini teşvik ve spor vb. faaliyet alanları olarak katılımcılar belirtmiştir.

Literatürde yapılan benzer çalışmaların sonuçları Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Literatürdeki Benzer Çalışmalar ve Sonuçları

Yazarlar	Örneklem, Araştırma Tekniği	Sonuç
Colleen L. Barry, Jeff Niederdeppe, Sarah E. Gollust (2013)	Şekerle tatlandırılmış içeceklere vergiler ile ilgili Ocak-Mart 2011 yılında 1026 kişi ile yapılan anket.	Katılımcıların çoğunluğu şekerli içeceklere uygulanan vergi diğer sağlıksız gıdaların tüketimini etkilemediğinde (%60), politikacılara güvenmediklerinden (% 58), hükümetin insan yaşamına karışmasının kabul edilemez olduğundan(%53,8),yoksullar için zararlı olduğundan (%51) şekerli içeceklere uygulanacak vergiyi kabul etmemiştir.
Sarah E. Gollust, Colleen L. Barry, Jeff Niederdeppe (2014)	ABD’de şekerli içeceklerin tüketimini azaltmak için kamu desteğinin düzeylerini değerlendirmek amacıyla 1319 kişi ile internet tabanlı anket.	Katılımcıların %65’i kalori etiketledirmesini ve %62’si okullardan şekerli içeceklerin kaldırmasını desteklemiştir. Katılımcıların sadece %22’si vergiyi desteklemiştir.

Rebecca J Beeken, Jane Wardle (2013)	Aşırı kiloluğu ve Büyük Britanya'daki politikaları değerlendirmek için 1986 kişi ile anket.	Katılımcıların çoğunluğu aşırı kiloluğun sebebini % 61 gıdalara, %57'si irade eksikliğine ve %45'i genlere bağlamıştır. Katılımcıların %71 sağlıklı yaşam kampanyalarını, %66'sı gıda etiketlendirmesini ve %32'si sağlıklı gıdaların vergilendirmesini desteklemiştir.
Dragos C. Petrescu, Gareth J. Hollands, Dominique-Laurent Couturier, Yin-Lam Ng, Theresa M. Marteau (2016)	İngiltere ve ABD'de şekerli içeceklerin tüketimini azaltmak için devlet müdahalesinin kabul edilebilirliği ile ilgili İngiltere'den 1093 ve ABD'den 1082 kişi ile yapılan anket.	Her iki ülke içinde devlet müdahalesinin kabul edilebilirlik sıralaması; eğitim, içeceklerin raflarda yerinin değişmesi, porsiyon miktarının azaltılması, kutularının kaplarını değiştirmek ve en az kabul edilen vergi müdahalesidir.
Yasar Ayyıldız, Yunus Demirli (2015)	Türk halkının obezite vergisi hakkındaki algısını araştırmak için 1126 kişi ile anket.	Katılımcılar devletin vergi harici bir yolla obezite ile mücadelede rol almasını istemektedir. 35 yaş üzeri, eğitim seviyesi düşük, evli ve kilolu kesim obezite vergisinin faydalı olacağını düşünmüştür.

6. Sonuç

Devletin obezite ile mücadelede uyguladığı politikalardan bir tanesi obezite vergisidir. Sağlıksız ürünlerin vergilendirilmesi olan ve piguo vergisine benzeyen obezite vergisi birçok ülkede uygulanmaktadır. Obezite hastalığının dışsal maliyetlerinin içselleştirilmesi, sağlıksız ürünlerin daha az tercih edilmesi, şirketlerin gıda üretimini düzeltmesi gibi olumlu özellikleri vardır. Ancak obezite vergisi uygulamasının tartışmalı olduğu ve yapılan birçok çalışmada bu verginin halk tarafından kabul edilmediği görülmektedir. Bu verginin kabul görmemesinde iki neden vardır. Birinci neden obezite vergisinin regresif bir vergi olması ve vergilendirilecek ürünler arasında net bir ayırımın yapılamamasıdır. İkinci neden ise halkın obezite vergisinden elde edilecek gelirin obezite hastalığının tedavisinden kullanılacağına inanmamasıdır.

Çalışmamızın sonucunda ise katılımcıların çoğunluğunun devletin obezite ile mücadele rol almasını istediği görülmüştür. Ancak obezite ile mücadele sağlıksız ürünlere vergi konulmasının istenmediği, verginin sağlıksız yiyecek ve içecek üretimi yapan şirketlere ve bu gıdaların reklamlarına uygulanmasının istendiği görülmüştür. Obezite vergi gelirinin ise sağlıklı gıda üretimine teşvikte kullanılmasının ilk sırada istendiği daha sonra ise spor salonları gibi faaliyet alanlarında kullanılmasının istendiği görülmüştür. Anket katılımcılarımızın çoğunluğuna göre obezite vergisinin kola, pizza gibi fast food yiyeceklerinden alınması desteklenmektedir.

KAYNAKÇA

Akalın, Mehmet: **Örnek Açıklamalarıyla Sosyal Bilimlerde Araştırma Tekniği Anket**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015.

An Roinn Slainte Department of Health: “Introducing a Tax on Sugar Sweetened Drinks Health Rationale, Options and Recommendations,” 2016, pp. 1-42.

Ayyıldız, Yaşar, Demirli Yunus: “Obezite Vergisine İlişkin Halkın Düşünceleri: Türkiye’de Bir Alan Araştırması” **Business and Economics Research Journal**, Vol. 6, 2015, pp. 59-78.

Barry, Colleen L., Niederdeppe, Jeff, Gollust, Sarah E. “Taxes on Sugar-Sweetened Beverages Result from a 2011 National Public Opinion Survey” **American Journal of Preventive Medicine**, 2013, pp.158-163.

Beeken, Rebecca J., Wardle, Jane “Public Beliefs About the Causes of Obesity and Attitudes towards Policy Initiatives in Great Britain” **Public Health Nutrition**, Vol.16, 2013, pp.2132-2137.

Briggs, Adam Dm. Mytton, Oliver T., Madden, David, O’shea, Donal, Rayner, Mike, Scarborough, Peter: “The Potential Impact on Obesity of A 10% Tax on Sugar-Sweetened Beverages in Ireland, An Effect Assessment Modelling Study,” **Bmc Public Health**, 2013, pp. 1-9.

Cawley, John: “An Economy of Scales: A Selective Review of Obesity’s Economic Causes, Consequences, and Solutions,” **Journal of Health Economics** 43, 2015, pp. 244-268.

Colchero, M Arantxa, Popkin, Barry M, Rivera, Juan A, Ng, Shu Wen: “Beverage Purchases from Stores in Mexico Under the Excise Tax on Sugar Sweetened Beverages: Observational Study,” **BMJ Publishing Grup**, 2015, pp. 1-9.

ECORYS: “Food Taxes and Their Impact on Competitiveness in the Agri-Food Sector Final Report,” 2014, p: 1-78.

Efrat, Meraw, Efrat, Rafael: “Tax Policy and The Obesity Epidemic,” **Journal of Law and Health**, Vol.25, No:233, 2012, pp. 233-263.

George, Darren, Mallery, Paul: **SPSS for Windows Step by Step A Simple Guide and Reference 11.0 Update**, United State of America, Pearson Education, 2003, Vol: 4, pp. 98-99.

Gergerlioğlu, Ufuk: “Bazı OECD Ülkeleri Bağlamında Obezite Vergilerinin Değerlendirilmesi,” **Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt: 12, Sayı: 2, 2016, s. 149-166.

Gollust, Sarah E., Barry, Colleen L., Niederdeppe, Jeff: “Americans’ Opinions About Policies to Reduce Consumption of Sugar-Sweetened Beverages” **Preventive Medicine**, Vol. 63, 2014, pp. 52–57.

Gostin, Lawrence O.: “2016: The Year of the Soda Tax,” **The Milbank Quarterly**, Vol: 95, No: 1, 2017, pp. 19-23.

Gökbunar, Ramazan, Doğan, Alper, Utkuseven, Ahmet: “Obezite İle Mücadelede Bir Kamu Politikası Aracı Olarak Vergilerin Değerlendirilmesi,” **Yönetim ve Ekonomi**, Cilt: 22, Sayı: 2, 2015, s. 581-602.

Grogger, Jeffrey: “Soda Taxes and The Price of Sodas and Other Drinks: Evidence from Mexico,” **Oxford University Press**, 2017, pp. 481-498.

Hawkes, Corinna: “Regulating Food Marketing to Young People Worldwide: Trends and Policy Drivers,” **American Journal of Public Health**, Vol: 97, No: 11, 2007, pp. 1962-1973.

Nederkoorn, Chantal, Havermans, Remo C., Giesen, Janneke C.A.H, Jansen, Anita: “High Tax on High Energy Dense Foods and Its Effects on The Purchase of Calories In A Supermarket. An Experiment,” **Appetite**, Vol.56, 2011, pp. 760-765.

Nederkoorn, Chantal, Havermans, Remo C., Giesen, Janneke C.A.H, Jansen, Anita: “High Tax on High Energy Dense Foods and Its Effects on The Purchase of Calories In A Supermarket. An Experiment,” **Appetite**, Vol.56, 2011, pp. 760-765.

Organisation for Economic Co-operation and Development: “Obesity Update,” OECD Directorate for Employment, Labor and Social Affairs, 2014, pp. 1-8.

Özmen, Ahmet: **Uygulamalı Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları, No: 17, 2000.

Pan American Health Organization Mexico Representative Office: “Taxes On Sugar-Sweetened Beverages As A Public Health Strategy: The Experience Of Mexico,” **Pan American Health Organization**, 2015. <http://iris.paho.org/xmlui/handle/123456789/18391>

Petrescu, Dragos C., Hollands, Gareth J., Couturier, Dominique-Laurent, Ng, Yin-Lam, Marteau, Theresa M. “ Public Acceptability in the UK and USA of Nudging to Reduce Obesity: The Example of Reducing Sugar-Sweetened Beverages Consumption” **Plos One**, 2016.

Roberto, Christina A., Brownell, Kelly D.: “The Imperative of Changing Public Policy to Address Obesity,” **The Oxford Handbook of The Social Science of Obesity**, Ed. by. John Cawley, Oxford University Press, 2011, pp. 587-608.

Saruç, Naci Tolga: **Obezite Ekonomisi ve Obezite ile Mücadelede Kamu Politikaları**, Ankara, Sonçağ Yayın Evi, 2014.

Taxing Sweetened Drinks in France: https://powerupforhealth.files.wordpress.com/2015/09/2015-07-13_case-study-taxing-sweetened-drinks-in-france.pdf

Yavan, Sercan, Sarı, Ekrem: “Yeni Bir Maliye Politikası Aracı Olarak “Obezite Vergisi” ve Örnek Ülke Uygulamaları,” **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar**, Cilt: 52, Sayı: 606, 2015, s. 89-102.

World Health Organization Europe: “Public Health Product Tax in Hungary: An Example of Successful Intersectoral Action Using a Fiscal Tool to Promote Healthier Food Choices and Raise Revenues for Public Health,” http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/287095/Good-practice-brief-public-health-product-tax-in-hungary.pdf

Ekler

EK-1 Obezite Anketi

Bu anket akademik amaçla yapılmaktadır, doğru veya yanlış cevap yoktur. Obezite vergisi, obezite hastalığına neden olan ürünler (fast food, cips, kola vb.) üzerinden alınan bir vergidir. Anketimizde ise Türkiye’de yaşayan insanların obezite hastalığının maliye politikaları ile önlenmesi konusundaki düşüncelerini öğrenmeyi amaçlanmaktadır.

Anket sonuçları danışmanlığını Prof. Dr. Naci Tolga SARUÇ’un (İstanbul Üniversite’si Maliye Bölümü) yürüttüğü “Obezite Ekonomisi ve Davranışsal Maliye” yüksek lisans tezinde kullanılacaktır. Sonuçlar bireysel olarak değil toplu şekilde analiz edilecektir. Lütfen isim belirtmeyiniz.

1. Sizce obezite hastalığının sebebi nedir? (Birden fazla seçenek seçilebilir.)

- A) Fiziksel aktivite yetersizliği
- B) Dengesiz beslenme
- C) Hormonal bozukluk
- D) Şekerli içecek ve/veya yiyeceklerin ucuz olması
- E) Sağlıklı ürünlerin pahalı olması
- F) Obezite hastalığı konusunda yetersiz bilgilendirme
- G) Ürün içerikleri ile ilgili bilgi eksikliği
- H) Teknolojik gelişim
- İ) Obezitenin önlenmesi için uygulanan politikaların etkili olmaması

2. Obezitenin önlenmesinde kullanılabilecek aşağıdaki araçları en önemlisi 1’den en önemlisi 5’e doğru sıralayınız.

- () Vergi politikaları
- () Kamu spotu, broşür vb. yollarla bilgilendirme
- () Ürün içeriklerinin daha büyük yazılması
- () Yüksek oranda yağ ve şeker içeren ürünlerde uyarıların olması
- () Menülerdeki yiyeceklerin kalori değerinin yazılması

3. Devletin obezite ile mücadelede rol almasını ister misiniz?

- A) Kesinlikle isterim
- B) İsterim

- C) Kararsızım
 - D) İstemem
 - E) Kesinlikle istemem
4. Obezite ile mücadele için obezite vergisinin alınmasını ister misiniz?
- A) Kesinlikle isterim
 - B) İsterim
 - C) Kararsızım
 - D) İstemem
 - E) Kesinlikle istemem
5. Obezite ile mücadelede şekerli içecek ve/ veya yiyeceklerden alınan vergilere ek olarak ayrı bir obezite vergisinin alınmasını ister misiniz?
- A) Kesinlikle isterim
 - B) İsterim
 - C) Kararsızım
 - D) İstemem
 - E) Kesinlikle istemem
6. Obezite ile mücadelede şekerli içecek ve/veya yiyeceklerden içerdiği şeker miktarına bağlı olarak vergi oranı değişen bir obezite vergisinin alınmasını ister misiniz?
- A) Kesinlikle isterim
 - B) İsterim
 - C) Kararsızım
 - D) İstemem
 - E) Kesinlikle istemem
7. Obezite ile mücadelede şekerli içecek ve/veya yiyecek üreten şirketlerin örneğin fast food ve meşrubat şirketlerinin vergilendirilmesini destekler misiniz?
- A) Kesinlikle desteklerim
 - B) Desteklerim
 - C) Karasızım
 - D) Desteklemem
 - E) Kesinlikle desteklemem
8. şekerli içecek ve/veya yiyecek reklamları üzerine getirilecek yüksek oranlı vergiyi obezite ile mücadelede destekler misiniz?
- A) Kesinlikle desteklerim
 - B) Desteklerim

- C) Kararsızım
- D) Desteklemem
- E) Kesinlikle desteklemem

9. Şekerli içecek ve/veya yiyeceklerle uygulanacak obezite vergisini obezite hastalığının tedavisinde kullanılmasını adil bulur musunuz?

- A) Kesinlikle katılıyorum
- B) Katılıyorum
- C) Kararsızım
- D) Katılmıyorum
- E) Kesinlikle katılmıyorum

10. Obezite hastalığının neden olduğu maliyetlerin obezite hastası bireylerden alınmasını destekler misiniz?

- A) Kesinlikle desteklerim
- B) Desteklerim
- C) Kararsızım
- E) Desteklemem
- E) Kesinlikle desteklemem

11. Obezitenin önlenmesi için şekerli içecek ve/veya yiyeceklerden alınacak bir obezite vergi gelirinin sağlıklı yaşamı teşvik eden politikalarda kullanılmasını destekler misiniz?

- A) Kesinlikle isterim
- B) İsterim
- C) Kararsızım
- D) İstemem
- E) Kesinlikle istemem

12. Obezitenin önlenmesi için alınacak obezite vergi gelirinin aşağıdakilerden hangisinde kullanılmasının daha faydalı olacağını en önemlisi 1'den en önemlisi 5'e doğru sıralayınız.

- () Şekersiz, yağsız yiyecek ve içeceklerin tüketiminin teşvikinde
- () Obezitenin önlenmesi için yapılacak eğitim ve reklamlarda
- () Spor salonlarının, yürüyüş yollarının vb. faaliyet alanlarının yapında
- () Obezite hastalığının tedavisinde
- () Sağlıklı gıda üretimini teşvikte

13. Aşağıdaki gıdalardan hangilerinde obezite vergisinin uygulanmasını istersiniz?

- () Kola () Meyve suyu () Meyveli soda () Enerji içecekleri
() Alkollü içecekler () Ekmek () Pasta () Makarna
() Fast food () ikolata () Cips () Bisküvi
() Pastane ürünleri () şekerlemeler () Margarin () Sıvı yağ
() Tereyağı () Tatlılar () şeker () şarküteri
() Un

Yaşınız: Kilonuz: Boyunuz:

Cinsiyetiniz: Eğitim seviyeniz: Mesleğiniz:
.....

Aylık ortalama hane halkı geliri:..... Hane halkı sayısı: